MAY 1 1922
Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 97. | Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 28. цвітня, 1922. | VOL. XXX. | No. 97. | Jersey City, N. J., Friday, April 28, 1922. | THREE CENTS

КРАЙНА ПОРА КІНЧИТИ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ!

ОБЖАЛОВАННЄ ПРОТИ МАЙНЕРІВ ПОКАЗУЄТЬСЯ СЛАБО ОСНОВАНЕ

ЧАРЛСТАВН, Вест Верджінія, 26. цвітня. — Нині почався перший день росправи проти першого обжалованого з числа яких 700 майнерів, обвинених за участь в ріжних протидержавних демонстраціях у вересни минувшого року. Сим обжалованим є Вілїєм Близард, голова другого субдистрикту майнерської юнії.

Перший день росправи проти нього почався нещасливо для прокуратора; коли суддя приказав прокураторови вичислити вчинки, котрі поповнив Близард, а які після думки прокураторії малиб становити злочин державної зради, співчувать в убийствах і т. д., прокуратор подав лише дуже загально, що Близард є головою юнії, котра подавала грошеву поміч страйкуючим майнерам, що мали „вести війну проти держави". На се суддя звернув увагу прокураторови, що не може опирати свого обжаловання на такі загальні факти, але мусить, коли хоче обжаловувати, подати докладно, коли де і як обжалований помагав при сповнюванню злочинів.

Невдача прокуратора показала, що стейтова прокураторія зовсім не підготована до належитого переведення процесу.

СУДОВА ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ СВІДКІВ

Коли суд зарядив перерву в росправі після невдачної спроби прокіратора подати каригідні вчинки, яких мав допустити обжалований Близард, зібрані на судовій сали прихильники обжалованих втішилися так побідою оборони, що вони зараз урядили на сали демонстрацію всім обжалованим. Підчас демонстрації насміхалися зі свідків, покликаних прокуратором, та їх прихильників.

ГОЛОВА МАЙНЕРСЬКОЇ ЮНІЇ ПРИЇХАВ ДО МІСЦЯ РОСПРАВИ

Джан Луис, голова майнерської юнії, приїхав до Чарлставн, щоби приглянутися росправі проти обжалованих майнерів, а рівночасно поговорити з майнерськими організаторами про організацію неюнійних майнерів.

ЗНОВ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ УМОВ ПРАЦІ В УГЛЕВІМ ПРОМИСЛІ

НЮ ЙОРК, 26. цвітня. — В льокали Юніон Ліг Клаб почалися наново переговори межи представниками властителів копалень твердого вугля та представниками майнерів про ріжні непорозуміння межи обома сторонами. Дискутували нині над довжиною робітничого дня.

Один з представників вуглених підприємців заявив, що поголоски, немовби президент Гардинг найшов уже зараду на майнерський страйк, опираються на непорозумінню, пущеним одним газетяром, котрий не зрозумів добре заяви президента.

КВЕЙКЕРИ ПРОСЯТЬ ҐАРДИНҐА О ІНТЕРВЕНЦІЮ В МАЙНЕРСЬКІМ СТРАЙКУ

СВОТМОР, ПА., 26. цвітня. — Місячні збори місцевих Квейкерів приняли одноголосно резолюцію, в котрій просять президента установити комісію, яка малаби навязати переговори межи обома сторонами в майнерськім страйку.

ЧИСЛО ЖЕРТВ ПОВЕНИ В ТЕКСАС

ФОРТ ВЕРТ, Тексас, 26. цвітня. — Хоч зібрані води ріки Тринити ще не уступили до нормального русла і ще не можливо обчислити числа всіх жертв повени, мимо сього вже тепер можна сказати, що воно готово досягнути сотки. Покищо відкрито тіла 62 людий, що погибли через повінь.

СЕНЗАЦІЙНІ ОБЖАЛОВАННЯ ПРОТИ УРЯДУ

ВАШІНҐТОН, 26. цвітня. — Підчас дебати над недавним викидуванням урядників з уряду печатання паперових гроший конгресмен Джансон зі Савт Дакоти заявив нині в конгресі, що в краю появилася величезна скількість гроший та державних бондів в дуплікатах (себто фалшованих). На його розрахунок, вартість фалшованих гроший виносить до 400 міліонів долярів. Після слів Джансона, дуплікати малиби походити з уряду, себто фалшовання малиб допускатися самі таки урядники.

Державний уряд печатання гроший заперечує сим закидам.

ДИНАМІТ ПІД ДОМОМ СТРАЙКОЛОМА

ПИТСБУРГ, ПА., 26. цвітня. — Коло четвертої години над раном нинішнього дня вибуха бомба, підложена під домом Станислава Дембрінського, майнера, занятого в Бервинд-Гвайт Ковл Ко. Бомба була підложена під задний ганок, котрий цілий був знищений бомбою. Також в середині дому вибух наробив богато шкоди. Зате Дембрінський за його родина, зложена зі жени та четверо дітий, вийшли ціло.

Поліція зараз розвела слідство в справі вибуху, підозріваючи, що він стоїть в звязку з майнерським страйком, бо Дембрінський є страйколомом. Він мав навіть діставати листи з погрозами подавного клопоту на випадок, як не покине скебувати. Поліція арештувала зараз чотирох імігрантів, котрих вона підозріває, що се вони писали погрожуючі листи.

НОВЕ БЕЗЗАКОННЄ КУ-КЛУКС-КЛЕНА

Судові власти складають на членів потайної організації Ку-Клукс-Клена вину за смерть заступника місцевого констабля М. Б. Мошера, котрий погиб недавно підчас одного нападу замаскованих людий на дім Матіяса та Фидела Елдваєна в Інґлвуд, передмістю Лос Анджелес. В нападі брало участь від 100 до 250 людий. На просьбу сусідів другий поліційний урядник, Френк Вернер на імя, удався на місце події зі шротовою рушницею в руці. Він вистрілив до одного з більше діяльних напасників і вбив його на місци, а другого ранив тяжко. Пізнійше показалося, що вбитим був заступник констабля, а раненим його син.

Велика лава присяжних суддів, завізвана для розслідження справи, заявила в своїм ореченню, що вину за напад поносить Ку-Клукс-Клен. Підчас слідства лава переслухала ряд урядників потайної організації. Начальник відділу організації заявив, що поголоски, немовби організація плянувала сей нанад, не є „офіціяльна". Другий свідок, котрий був лише неофітом в організації, був присутним на нарадах Ку-Клукс-Клена, на котрий пляновано цілий напад. Ще один свідок зізнав, що він вступив з організації зараз по інґелвудській трагедії, себто, що він теж приписує вину за події потайній організації.

На основі сих зізнань прокуратор думає арештувати і обжаловувати цілий ряд людий, межи кількох визначних в бізнесі та політиці.

АМЕРИКА МАЛА КОЛИСЬ СВОЇ ВИСШІ МАЛПИ.

Др. Генрі Ф. Осборн, член Американського Музею для Природних Наук, прочитав перед засіданнем Національної Академії Наук працю, в котрій старається доказати, що на американськім суходолі жили колись малпи, дуже подібні до людий. Свої виводи поробив Др. Осборн на основі одного зуба, відкритого в покладах звіриних останків в стейті Небраска. Осборн приписав відкритє зуба відомому американському геольогови Кукови.

ЖІНКИ ЗА ЗНИЖЕННЄМ АРМІЇ ТА ФЛЬОТИ

Конвенція Національної Ліги Голосуючих Жінок на своїм першім засіданню в Болтимор, Мериленд, приняла резолюцію, в котрій взивається конгрес знижити американську армію й фльоту до передвоєнної величини.

ХОТІЛИ ЗЛІНЧУВАТИ ШОФЕРА, ЩО ЗАБИВ ДИТИНУ.

Чарлс Смит з Ню Йорку, шофер великого траку одного фабричного підприємства, заїхав колесом на Одинайцятій Вулиці півчверта-літного хлопчину, Карла Лянца на імя. Шофер задержав автомобіль підняв закровавленого хлопця і поніс його до найближчої аптеки, щоби завізвати поміч для нього. Вістка про нещасний випадок розійшлася блискавично по всій італійській дільниці і в одній хвилі перед дверми драґстору зібралася величезна маса обурених людий, штурмуючих до аптеки, щоби взяти шофера в свої руки і злінчувати. Хто знає, що булоби сталося з необереженим шофером, якби стоячий оподалік полісмен не був зателефонував по поліційні резерви, котрі прибули великим возом, пробили собі палками дорогу до аптеки і під охороною добутих револьверів не вивели звідти шофера та не відвезли його на поліцію. Лікар завізваний аптекарем, ствердив смерть дитини. Тому шофера обжаловано за убийство людини.

СЛІДАМИ АДАМА?

Один мешканець міста Манаскен в стейті Ню Джерзі, Ланаган на імя, заарештував та привів до суду 13-літного сироту, що находився під опікою його сусідів Ровчів. На поліційнім суді заявив Ленаган, що хлопчина крав з його дому і подвіря ріжне кухонне начиннє та господарські знаряди. Допитуваний суддею хлопчина признався з плачем до вини, але заявив, що до злодійства намовляла його опікунка, пані Ровч. Про правдивість його слів малиби свідчити теж зізнання самого таки обвинителя, котрий признає, що хлопчина, забавляючися нераз в його домі, находив загублені гроші, але все звертав їх властителеви. Суддя приказав зараз привести собі опікунку хлопця, і випустив її аж тоді, як вона зложила 200 долярів як запоруку, що зявиться на розправу против себе за намовлюванне дитини до крадежи. Рівночасно суддя відобрав женщині опіку над хлопцем та другими троми дітьми, котрі вона забрала була з місцевого сиротинця на вихованнє. Діти відослано назад до заведення.

ПАДЕРЕВСЬКИЙ ВІДЇЗДЖАЄ ДО ЕВРОПИ.

Іґнац Ян Падеревський, відомий пяніста та бувший премієр Польщі покидає Америку і їде до Европи.

ЦІЛЬ ВИЇЗДУ ҐЕНЕРАЛА СЕМЬОНОВА ДО ФРАНЦІЇ

Американські іміграційні власти теж вірують в поголоски, що ґенерал Семьонов, котрого недавно арештовано за рабунок американського добра на Сибіри його військами, збирається хати у Францію на те, щоби там відбути конференції з великим князем Миколою Миколаєвичом щодо нової виправи проти большевицького уряду. Свого часу Гасбенд, ґенеральний американський комішенер іміґрації, остерігав американських іміграційних урядників у Ванкувері, в Канаді, щоби розбирали справу Семьонова дуже обережно, бо мовляв вона має в собі признаки межидержавного питання. Яку авантуру має почати великий князь Микола та яку ролю в ній має грати Семьонов, покищо не знати.

НЕ НАЙШЛИ ПОТВОРИ.

Доносять з Арґентини, що виправа вчених та мисливих, що вибралися були за великою передпотовою потворою, що має жити в болотах під горами південної Америки, доносить уже про повну свою невдачу. Виправа, котра вийшла була під проводом Еміло Фрея, щоби найти потвору, про котру доносить недавно його приятель, не то не пімала потвори але навіть не побачила її. Мимо того, що експедиція підкладала динамітові в намулі озера, де її мали бачити, щоби в той спосіб настрашити її з болота, звірюка не показувалася, і виправа почала вже вертати домів.

ПЕРШЕ СУДОВЕ ПЕРЕСЛУХАННЄ ПРОТИ СЕМЬОНОВА.

В середу відбулося в Ню Йорку перше переслуханнє сибірського ґенерала Семьонова в процесі, який проти нього виточила одна ньюйорська експортова компанія за зрабованнє ріжних американських товарів, привезених до Сибіру. Позовники подали, що вони втратили через рабунок семьоновськими салдатами коло пів міліона долярів. Ґенерал боровся тим, що він самий не рабував, а рабували його підвладні офіцири, котрі раз служили йому, то знов покидали його і виходили на рабунки. Він теж боронився тим, що не має ніякого маєтку і повинен бути признаним банкротом. Коли адвокати позовників старалися добути від нього, чи він має зложені гроші в однім азійськім банку, ґенерала Семьонов, на припорученнє свого адвоката, не хотів відповісти на питаннє, хоч переслухуючий його судовий урядник („рефері") виразно йому се приказав.

ОЛЕКСАНДЕР ШУЛЬГИН ПРОТЕСТУЄ ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ В ҐЕНУЇ ПРОТИ ТАК ЗВАНОГО „ПРАВИТЕЛЬСТВА РАКОВСЬКОГО"

ҐЕНУЯ, Італія, 26. цвітня. — Олександер Шульгин, голова української делеґації, котра протестує проти російської окупації, вислав до економічної конференції ноту, в якій заявляє:

„Моє правительство на Україні рішучо протестує проти присутности Раковського на Україні. Раковський, Болгарин з роду, а Румун по державній приналежности, не має більше права заступати Україну як тому 5 літ мав право заступати німецький губернатор Бельгії сей славний край. Так зване „правительство Раковського" є лише бюром головної кватири російських військ, які держать Україну в окупації.

„Всі договори, умови і зобовязання, які заключить большевицьке правительство або його агент Раковський у відношенню до України, є неважні.

„Український нарід буде продовжати кроваву боротьбу проти гнобителя, і буде боротись проти всякого, хто прийшов би на Україну визискувати природні богатства того краю під охороною багнетів „червоної армії".

ПРЕМІЄР ЛОЙД ДЖОРДЖ ГОВОРИТЬ ПРО ГАЛИЦЬКУ І ПОЛЬСЬКУ ГРАНИЦЮ

ҐЕНУЯ, Італія, 26. цвітня. — Британський премієр Лойд Джордж говорив сьогодня до представників британської й американської преси в Ґенуї про грізне політичне положенне в Европі.

Він порівнав теперішню Европу до кипучої ляви, яка несе грозу і небезпеку. Европа — казав він — мусить застановитись, що там є голодна Росія, яку може зоружити невдоволена Німеччина.

„Світ мусить признати факт — говорив Лойд Джордж, — що Росія разом з Німеччиною обіймають більше як дві третини народу Европи. Їх голос ще почується, а російсько-німецький договір є першою їх осторогою".

Яко доказ сеї небезпеки він вказав, що ТЕПЕР НЕМА ГРАНИЧНОЇ ЛІНІЇ ВІД БАЛТИЙСЬКОГО АЖ ДО ЧОРНОГО МОРЯ, включаючи в се і РУМУНСЬКУ, ГАЛИЦЬКУ, ПОЛЬСЬКУ ТА ЛИТОВСЬКУ границю, які принято.

„Я желав би собі, щоби Америка була тут! — кликнув Лойд Джердж. Деякі люди гадають, що ми хочемо Злучених Держав, для якихось самолюбних цілий. Але се не правда. Ми хочемо Америки, бо вона має особливу повагу. Власне її відокремленне дає їй право говорити.

„Америка може мати вплив, якого не може мати жадна друга країна. Вона могла би прибути сюди свобідно, без жадної звязи з другими державами, і з повагою, яка виходить з її самостійного становища, вона прийшла би з голосом мира.

„Але Америки тут нема. І так Европа мусить ужити всіх способів, щоби розвязати питання на свій власний спосіб.

Далі Лойд Джордж сказав, що розлад в Европі мати-ме вплив на весь світ, а також і на Злучені Держави. Якщо не вдасться ґенуеській конференції довести до мирової умови, то премієр певний, що ще за його життя, а певно за життя молодших делеґатів Европа знова скупається в крови.

„Ми побідили у війні, козав він, але наша побіда не тривати-ме вічно. ЯК НАША ПОБІДА ПЕРЕМІНИТЬСЯ В ПЕРЕСЛІДУВАННЄ, ТО ПРИЙДЕ ПІМСТА.

„Ми мусимо бути справедливі і поступати слушно та проявляти силу. Ми мусимо зрозуміти, що в Европі цема добрих відносин, та що повстають бурі, які приходиться нам зустрічати. Ми сподівались, що конець великої війни був кінцем брутальної сили, але ЯК ЕВРОПЕЙСЬКИХ ПИТАНЬ НЕ РОЗВЯЖЕТЬСЯ, ТАК НЕМА ПЕВНОСТИ, ЩО СИЛА УСТУПИЛА ПЕРЕД ПРАВОМ".

Британський премієр взивав пресу, щоби пропаґувала терпеливість, добру волю і приязнь по цілому світі.

АРЕШТОВАННЄ ПРОТИ-БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ПОЛІТИКІВ В ҐЕНУЇ

ҐЕНУЯ, Італія, 26. цвітня. — Італійські власти арештували тут Бориса Савінкова і 4 його товаришів з приводу підозріння, що вони мають намір убити большевицьких делеґатів.

Савінков є соц.-революціонер і від початку большевицького перевороту в Росії веде проти большевицтва агітацію.

ЛИТОВЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИПОЛЬСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ ВИЛЬНИ

ҐЕНУЯ, Італія, 26. цвітня. — Литовська делеґація внесла нині прошенне до економічної конференції о правне признанне Литви державами, котрі скликали конференцію. Литовці також домагаються прилучення до Литви морської пристані Мемеля, згідно з постановами 99 артикула версайського договору.

Делеґація також запротестувала проти окупації литовської території Польщею, яка не дає Литві виконати постанов про перевіз ріками і сушею, які принято на конференції в Барселоні і в Порто Роса.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorised July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
[redacted] year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

[redacted]: [redacted] адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1338 Montgomery

[redacted] [redacted] редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Крайна пора кінчити Позичку Національної Оборони!

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ, ТОВАРИСТВА І ГРОМАДЯНИ:— ПОДБАЙТЕ, ЩОБИ МОЖЛИВО ЯК НАЙСКОРШЕ ДОПОВНИТИ І ПЕРЕВЕРШИТИ 100,000-ну УКРАЇНСЬКУ ПОЗИЧКУ В АМЕРИЦІ!

НА СЛАВУ АМЕРИКАНСЬКИМ УКРАЇНЦЯМ І НА ПОБІДУ РІДНОМУ КРАЄВИ!

МОСКОВСЬКЕ-ПОЛЬСЬКЕ БРАТАННЄ.

Як лише на початку цвітня прийшла з Риґи чутка, що большевицькі дипльомати зробили там новий договір з Поляками, так ми зараз подали догад, що змістом сеї умови було не що инчого, але з одного боку зобовязаннє Поляків підпомагати большевикам добитися від аліянтських держав признання для свого уряду, а з другого боку зобовязаннє большевиків підпомагати Польщі добитися від сихже держав признання російсько-польської границі, умовленої межи Московщиною та Польщею в Ризі дня 18. марта 1921. року.

За поданнє таких догадів зараз на нас накинулися большевицько-польські наймити. Вони, що за охлапи з московської торби дурили українських робітників незабарним визволеннєм Галичини зпід польської неволі, мусіли вже брехати до кінця і перечити всяким чуткам про нове польсько-московське зближеннє. Виписавши цілий ряд терпеливих пер на довженькі статті про те, як Троцький клацає шаблюкою і зпоза царських мурів в Кремліні закукурічено кудкудакає на Польщу, вони не могли випростувати рота і вже мусіли далі співати почату брехливу пісоньку і танцювати до кінця, як пан сказав.

А пани, звичайно, пани: вони своє роблять, не журяться, що там служки ребята бідують. Їх зовсім не обходить, що за куплену брехню приходиться потім служкам лицем світити. Світили раби не раз, засвітили й сим разом. Не минуло кілька днів часу, як служки вилляли зі своїх черепів цебри помий на голови людий, що посміли звернути увагу на нову запродаж українських селян та робітників „українським советським" урядом та польськими „соціялістами", коли самі таки большевицькі дипльомати постаралися потвердити поданий нами догад про зміст нової ризької угоди. Сталося на ґенуенській конференції. Притокою був новий німецько-московський уговор, проти котрого, як відомо, підняли протест всі колишні й теперішні вороги Німеччини. Коли показалося, що межи підписаними протестантами находиться теж Польща, Московщина не довго ждучи запротестувала в острій ноті проти польського підпису. Отся власне нота й розкриває на верх одну сторону нової польсько-большевицької умови. Чічерін звертає увагу Польщі, що своїм протестом проти німецько-російського договору вона нарушила не лише свій договір з большевиками, зроблений в Ризі 18. марта 1921. року, котрим признала большевицький уряд правним урядом Росії та установила постійні границі межи двома державами, але й новий договір, заключений межи Польщею та Росією в Ризі дня 30. марта сього року, в котрім Польща обовязалася наперед працювати в згоді та єдности з Росією на ґенуенській конференції, а далі докладати всіх своїх сил до того, щоби добути для російського советського уряду признання від аліянтських держав.

Та ся частина се лише одна сторона большевицько-польської угоди, бож відомо большевики розкривають лише ті її уступи, котрі розкрити їм вигідно. Закритою покищо остається на далі друга частина договору, в котрій большевики робили свої обіцянки Польщі. Чи у відповідь на большевицьку ноту Польща покажеться так само недискретною, як показалися большевики, і розкриє нам сю частину договору, для галицьких Українців певно дуже цікаву, покищо сказати неможливо. На всякий случай, цілого договору не втаїть, як шила в мішку, і чи скорше чи пізнійше, він вийде на верха. Хочби навіть Польща вважала за відповідне скрити уступства, пороблені її большевицькими дипльоматами в другім ризькім договорі, то все таки всякому, розуміючому стежки, котрими ходить московська та ляцька політика, не може бути ніякою тайною, що Польща за поміч большевикам в добуванню признання від аліянтів вимовила собі від большевиків не що инчого, лише власне поміч в добуванню признання східної границі Польщі, установленої в Ризі в 1921. році, а тим самим признання Польщі на віки українських земель в Галичині, Холмщині, Полісю, Волині і Поділлю з якими 12 міліонами Українців.

Се була відповідь, яку большевицькі комісарі дали своїм затуманеним прихильникам в Америці, які так частенько ухвалюють резолюцію за прилученнєм Галичини до „радянської України".

АДРЕСА ҐЕНУЕНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Меморіяли і телеграми до ґенуенської економічної конференції слід адресувати так:

ECONOMIC CONFERENCE, GENOA, ITALY.

СОВІТСЬКА УКРАЇНА В ҐЕНУЇ.

МОСКВА ХОЧЕ ПЛАТИТИ УКРАЇНСЬКИМ ДОБРОМ ЗА СВОЄ ВИЗНАННЄ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

„Ой, із за гори, із за крутої вітер повіває;
Та хитрий Москаль запорозький край кругом обнімає.
Ой, обнявши та запорозький край, в курінї вступає;
Ой, уступивши та у курінї, запас одбирає"...

Ці слова старої пісні, складеної нашим народом на руїну Старої Січі р. 1709, мимоволі пригадуються нині, коли подивитись на те, що роблять московські большевики на Україні та з Україною. „Хитрой Москаль" і нині, як перед двома століттями, „обняв запорозький край", а обнявши, став „запас одбирати". Відібравши-ж усе до-щенту, він тепер починає продавати самий „запорозький край".

Продаж цей має відбутись у славній італійській Ґенуї, поскільки там взагалі що-небудь одбудеться. На кождий випадок большевики зробили все, що було в їх силі, щоб зацікавити „світовий капітал" природними багацтвами України. Ось вона, мовляли, лежить перед вами гола й беззахистна: приходьте й володійте!

Совітська Україна не має в Ґенуї спеціяльного заступництва, бо російська большевицька делеґація на чолі з Чичериним заступає всі „самостійні держави" російської федерації, в тім числі й „незалежну" совітську Україну. Всі ті „самостійні держави" ще дня 15. березня підписали в Москві свою повну згоду на всі умови, які підпише іменем федерації Чичерин. Голова совітсько-українського уряду Раковський бере участь у загальноросійській делеґації не як представник України, а як звичайний рядовий член. **Політично** ґенуенська конференція має перед собою стару „єдину-неділиму" Росію, яка тільки з невідомих причин називає себе „федерацією".

Зате большевики всіма силами подбали про те, щоб освітлити перед конференцією Україну, як самостійне **економічне** тіло, як ласий обект для економічного визиску. Вони видали низку мап, меморіялів і спеціяльних статистично-економічних праць про Україну, й треба сказати правду — ці матеріяли, коли взяти їх безкритично, як тільки й може їх взяти чужинець, роблять дуже велике враженнє; країна необмежених економічних можливостей! — скаже кождий чужинець, переглянувши відповідні матеріяли.

Вже перша сторінка кождого з тих видань, з добре виконаною мапою України, може заімпонувати чужинцеві. Величезний край у 500.000 квадр. кільометрів, з гірничими промислами, річними та морськими гаванями, цукроварнями, ґуральнями та всякими иншими „ласощами". Навіть український „шовініст" тут знайде для себе де-яку потіху. На мапі показано територію не тільки нинішньої совітської України, а ще закреслено окремими знаками **етноґрафічні** границі розселення українського народу, причім сюди, як і слід, зачислено Галичину, Буковину, Підкарпатську Україну та польські частини Волині, Холмщини й Підляша. Назви місцевостей на мапах також всюди українські: Львів, Київ, Чернівці — а не московські чи польські.

Та вже ця мапа, мимо її привабливих прикмет, поставить більш освіченого чужинця, а особливо Українця перед двома загадками. Перша загадка: в пояснених до мапи сказано, що на території України живе коло 26 міл. душ людности. А відомо, що на цій території має бути найменше 33 міл. душ. Де-ж решта, де ще цілих 7 міліонів людности?... Друга загадка: столицею України на мапі показано Харків. Кождий тут спитає: що-ж сталося з Київом, давньою українською столицею, й чому на нову столицю обрано Харків, який лежить аж під самою московською границею?

Хто вміє правдиво відгадати ці загадки, на того вже не зроблять враження й дальші большевицькі вихвалювання совітської України. Той бо знати-ме, що перша загадка відгадується тим, що під совітським ладом українська людність гине й вимірає, отже цілком можливо, що за три роки загинуло від хороб, терору й голоду 7 міліонів душ. Відомо також, чому столицю перенесено до Харкова: бо звідти Москалеві лекше тікати з України, коли-б його нагнало повстаннє чи війна.
гацтва України, її родючість і
Вихвалюючи природні ба-
щасливі кліматичні та ґеольоґічні умови, большевики обережно тримаються старих чисел або передвоєнних або часів 1915, 1916 й найпізнійше 1917 років. Дійсно, економічне життя України в тих роках дає образ високого розвитку й пишного розцвіту. Але чому така обережність, чому посилатись на царські чи „буржуазно-революційні" часи, а не посилатись на часи правдивої соціяльної революції, правдивого соціялістичного раю? Чому не показати світові: от бачете, як господарило царське правительство й як господарила центральна рада — а ось як ми господаримо?

То-то-ж бо й є, що нема чого показувати й нема чим похвалитися. „Запас одбирати" Москва вміє, але дбати про новий запас — це вже не її діло. Тому навіть у чужоземного капіталіста мусить зявитися думка, що з таким урядом, який зумів довести цей цвітучий і багатий край до такої руїни, інтересу робити не можна. Передбачаючи цей неминучий наслідок, „хитрий Москаль" пускається на звичайне ошуканство.

Хіба-ж це справді не безсоромне ошуканство оттаке, наприклад, місце:

„Експорт з України

має підвалиною — сирівці. Готові до вивозу продукти тимчасово поділено в слідуючі пять ґруп:

Ґрупа І. Дерево, коноплі, щетина, шкіра, кишки, хміль, вовна, хутра, пух і пірря, лікарські трави, шпанські мушки, спірітус, вино, етерові олії.

Ґрупа II. Лен, волос, роги, копита, ганчірки, вироби домашнього промислу.

Ґрупа III. Насіння трав, тютюн, костомахи, ґумові обрізки, сушена кров, килими (домоткані).

Ґрупа IV. Каолін, фосфорит, ґрафіт, металеві обрізки, амоняк, яйця, птиця.

Ґрупа V. Залізна й марґанцева руда, сода".

Отже це все, як говориться в другім місці, „лежить зібране в гаванях і тільки чекає, щоб його вивезли. Хто перший прийде — той і візьме"...

А капітан Кіслінґ, представник запомогової орґанізації Нансена на Україні, оповідає:

„На Україні голодує коло 8 міліонів душ; коло 2,5 міл. безповоротно засуджено на смерть. Частину дитячих притулків довелось замкнути, бо нема харчів. У цих притулках умірає по-над 60% дітей. Санітарні умови тяжкі, ліків нема. **Поширюються випадки найстрашнійшого людожерства; матері ріжуть і поїдають своїх дітей, семї вбивають своїх рідних"**...

Ось далі витяги з повідомлень українського (очевидно, большевицького) Червоного Хреста, надруковані сьогодня в „Бирлінер Таґеблят":

„На вулицях Катеринослава повно голодуючих дорослих і дітей, які не кричать, а виють з голоду. Діти виглядають так, наче то мондруючі мерці. З ранку до вечера нещасні блукають по місту, марно шукаючи поживи, й нарешті падають мертві на місці. **Коли здихає коняка, всі кидаються з ножами на падло, бються й штовхаються, вирізують шматки падла й тут же їх зїдають.**

По селах становище не краще. **Тут не тільки зїдають мясо, але й шкіри дохлих коней та собак.** Голодова психоза поширюється. **Одна божевільна обгризла труп свого батька. Друга зїла свою дитину. В селі Благовіщенці одна родина зїла своїх дітей, хлопчика девяти й дівчинку семи літ** (на це є судовий акт). **У другій родині голодний батько задушив свою жінку й двох дітей. По де-яких місцевостях не залишилося ні одної коняки.** В осени засіяно вдесятеро менше, ніж попереднього року"...

Так виглядає в дійсности справа в тій щасливій країні, з якої большевицька делеґація в Ґенуї обіцює вивозити стільки всякого добра. Лікарі кажуть, що там засіяно вдесятеро менше, ніж попереднього року, а Раковський хоче вивозити насіння трав, хміль, лен, тютюн... У тій країні людожерство стало звичайним явищем, а Чичерин обіцює вивозити звідти яйця, дріб, сушену кров (чи не людську?), спірітус, вино... Люде там мруть стільки-ж од браку ліків, скільки й від голоду, а Литвинов похваляється запасами шпанських мушок, лікарських трав, соди.

Чи це-ж не безсоромне ошуканство, якого ще світ не бачив?

Коли-б большевики мали хоч крихту совісти й чести, то вони мусіли-б сказати в Ґенуї:

— Ми довели багатий і цвітучий край до руїни. Ми бачимо тепер свою нездатність до державної та господарської праці. Прийдіть же й поможіть нам ратувати й відбудовувати край!

А коли б у Ґенуї засідали не представники світової плутократії, а люде совісти й чести, то вони повинні були б на це відказати большевикам:

— Ви злодії й душогуби, ваше місце не за цим столом, а за ґратами або на шибиниці. Досить ви вже накоїли лиха на тій Україні! Уступіться геть з неї й дайте нам усім християнським миром зробити там порядок!

Та в Ґенуї не така йде розмова, а цілком инша, ділова, комерційна, бізнесова. Тому доводиться пригадати й кінець тої пісні, яку наш нарід зложив на руїну Старої Січі:

„Ой, по тім боці та у Підпіллі широкая гребля;
Ой, не одному же запорожцю оббив Москаль ребра.
Ой, покрились Запорожжя густими лозами.
Не повернем щастя-долі гіркими сльовами"...

Берлін, 11. квітня.

Радянин.

ЗАМІТНИЙ ПРОТЕСТ.

Коли на початку ґенуенської межинародної конференції присутні представники складали спеціяльну комісію для російських справ, представник большевиків підняв дуже замітний протест. Протестував він проти сього, щоби в комісії брали участь представники Румунії та Японії.

Протест мав дуже замітне мотивованнє. Мовляв, Ромунія та Япан не повинні брати участи в російській комісії, бо вони ще й досі держать в своїм посіданню російські території. Япан має ще й досі великий шмат землі на Сибіри, а Ромунія держить російську Бесарабію.

Замітний сей протест наперед тому, що після большевицької заяви Ромунія держить в своїх посіданню територію РОСІЙСЬКУ, а не УКРАЇНСЬКУ, хоч як відомо, нероменська Бесарабія замешкана не Москалями, а Українцями, і якщо ся частина Бесарабії повинна де належати, то хиба до України, а не до Московщини. Замітний сей протест як доказ, що Москалі, навіть і большевики, дивляться на Україну як на частину Московщини. Раковський був при тім, як Чічерін підносив сей протест і він не протестував проти протесту, бо він наймит угнітаючих Україну Москалів, хоч його знов аґенти представляють, що він заступає там независиму Україну.

Замітний сей протест з ще одного боку. Замітний він ще й тому, що Чічерін протестував лише проти Ромунії та Япану, а не протестував проти Польщі, котра теж держить під своєю владою „російські" території (так само російські, як Бесарабія). Не ходить тут о Галичину, бо її Росія ніколи не мала, але о українську Волинь, Холмщину, Полісcе та части Поділля. За них могла большевицька делеґація згадати, коли вже згадувала за Сибір та Бесарабію. Коли не згадала, то знак, що вона признає Польщу в правнім посіданню сих українських земель. Коли не згадала, то знак, що межи Польщею та Москощиною існує дійсно тісний союз та братерське порозуміннє щодо поневолювання українських земель.

КАСОВЕ СПРАВОЗДАННЄ

Тимчасового Головного Уряду „Ліґи Американських горожан українського роду, та бувших жовнірів американської армії" з осідком в Філядельфії, Па.

Згідно з ухвалою зізду який відбувся дня 10-го січня 1922, подається до відома усего українського загалу касове справозданнє за місяці лютий і марець 1922.

Прихід за лютий 1922:

Даток від У. Н. Союза	$100.00
Даток з неварської Ліґи	15.00
Разом	$115.00

Розхід за лютий 1922:

Почтові марки	$ 1.40
Куплено 5 книжок „Century" з липня 1921	2.50
Папір	1.05
Спиначі до листів	2.75
Разом	$ 7.70

Зіставленне за лютий:

Прихід	$115.00
Розхід	7.70
Остає в касі	$107.30
Недобір з січня 1922	$360.11
Прихід за лютий	107.30
Остає недобору	$252.81

Прихід за марець 1922:

Даток місцевої Ліґи Котсвіл	$ 5.00
Даток місцевої Ліґи Вілмінґтон, Дел.	25.00
Даток місцевої Ліґи Нортгемптон, Па.	24.35
Збірка на зізді в Ню Йорку	24.77
Даток Ліґи в Сентралія, Па.	10.00
Даток Гор. Товариства, ПертЕмбой, Н. Дж.	10.00
Даток з громади в Міннеаполіс, Мінн.	12.50
Даток від патріотів в Тамс, В. Ва.	35.21
Даток від п. Т. Пташинського, Майнерзвил, Па.	2.00
Даток від п. В. Саюк, Нортгемптон, Па.	2.00
Даток від п. І. Хавлюк, Адамс, Масс.	1.00
Даток від тов. ім. Шевченка, від „Провидіння" в Філядельфія, Па.	10.00
Даток від тов. св. Василія, від. У. Н. С., Філядельфія, Па.	15.00
Членські вкладки	4.75
На мітінґу Ліґи у Філядельфії зложили датки слідуючі патріоти:	
Волод. Монастирський	25.00
Мих. Ставничий	1.00
Іван Федор	2.00
Іван Сорока	5.00
Мих. Дармограй	1.00
Василь Матолич	5.00
Софія Підгірна зібрала дрібними складками	17.40
Разом	$238.04

Розхід за марець 1922:

Почтові марки	10.06
Друки	4.75
Репортер	5.00
Подорож делеґатів на віча	45.47
Гонорар і кількаразова поїздка правного дорадника Ліґи до Вашінґтону в справі резолюції та виєднання переслуханя в Конґресі нашої депутації	150.00
Разом	$215.28

Зіставленне за марець 1922:

Прихід	$238.04
Розхід	215.28
Остає готівки	$ 22.76
Недобір з лютого	$252.81
Готівка з марта	22.76
Недобір	**$230.05**

Филаделфія, Па., 25. цвітня 1922.

ЗА ТИМЧАСОВИЙ ГОЛОВНИЙ УРЯД „ЛІҐИ АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН ТА БУВШИХ ЖОВНІРІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ":

Теод. Грицей, предс.;
Іван Борисевич, кас.;
Мих. Рибак, секр. фін.

P. S. Проситься усі українські часописи о передрукованнє сего справоздання.

—o—

Подаючи се справозданє до відома усего нашого загалу, кождий Українець може зрозуміти дуже легко, длячого наші стараня виєднати принятє і переслуханє нашої депутації, як також зробити розголос і тим самим вплинути на урядові чинники, Злучених Держав аби уже раз щось зробили з нашим нещасливою країною та з її клятими ляцькими окупантами, йдуть так пиняво. Ми уже і просили і взивали всякими способами наш український загал, аби нам розпочате діло допоміг докінчити, та годі, мимо того що справа досягає уже кінця і є на добрій дорозі

Навіть крикуни, котрі вічно і все розмазуються по часописях, що нам треба того а того, нам треба світ перевернути до гори ногами, аби тільки наша вітчина була вільна, відвернулись від сеї так важної справи, а то тільки длятого, бо там нема і неможе бути їх власного я, а також може й длятого, що жаден з головних урядників Ліґи не побирає ані цента пейди. — Чому вони відмовляються, ми се дуже добре знаємо, і прийде час, що нарід з ними як слід обрахується.

Розпочате діло, без згляду на се, чи єще прийде якась поміч звідки чи ні, Тимчасовий Уряд докінчити мусить, бож бувби великий сором втікати з поля битви, і скидати з себе обовязок наложений на него своїм власним поневоленим народом. **Нарід наш повинен і мусить зрозуміти, що всяка праця є получена з видатками.** І длятого мусить щось жертвувати на сю ціль чи то з Кас Товариств і Братств чи то жертвами від поодиноких осіб а особливо від бизнесменів. — А жертви ті є конечні і то як найскорше. — Як буде покликана депутація до Вашінґтону і проголоситься зїзд, Тимчасовий Головний Уряд не має до розпорядимости квоти навіть на винаняте галі на зїзд. Не маючи виходу, Уряд був приневолений **удатись до Укр. Місії у Вашінґтоні о двістадолярову пожичку, на докінченє сего діла.** А наші найбільші горлачі на своїх тайних конвентиклях, кажуть, що ми би дали, ми маємо, але ми не є певні чи з того щось буде?! Але їм о те в дійсности не розходиться. Їм розходиться о пейди, бо як би дали тут, то зараз і їх пейда буде менша, бож вони виразно кажуть, в своїх ґазетах, що і робота народна мусить бути „по народньому" заплачена, не чим иншим, але тільки долярами. —

Ми як головні урядники єще раз заявляємо отверто, і щиро, що ми на українській справі особистого бизнесу робити не уміємо і не хочемо робити, ми працюємо для нашого поневоленого народу не для особистого бизнесу не за пейди, але з переконаня. Ми здаємо справозданя з кождого місяця і з кождого цента, а хто щось проти нас або проти нашої роботи має, уважає її за невідповідну, то не треба киринити поза плечі і лаяти і ляти крокодилі слези, але виступити отверто з закидом, а ми дуже радо усунемось і зробимо місце другим, відповіднійшим, але сего діла закинути не мож, бо воно є конечне і найвідповіднійше в наших визвольних змаганях. Нам не розходиться хто ту роботу буде робити, або кінчити, але нам розходиться аби, зробив і докінчив. Ми роботу розпочату робимо тихо і спокійно, без хвальби і чвани і маємо надію, як її докінчимо, а нарід тоді нехай осудить нас після його совісти.

Так само як ми філядельфійці дали почин до заснования Ліґ, тихо і нині ті Ліґи ростуть в могутню силу, і при добрій охоті і праці можна би сотворити одну великv-велитенську громаду, яка би дійсно була могутня і могла би богато помочи в справах рідного нашого краю, найшлися надлюди, які своєю зарозумілістю, чи Бог зна чим, воюють сепаратизмом і нівечать розпочату працю орґанізаційну, місто стреміти до якнайбільшої злуки та кооперації.

Ми головні Урядники Ліґи, з осідком у Філядельфії, Па., звертаємо увагу нашого загалу, що ми урядуємо тільки до зїзду, який має відбутися у Вашінґтоні, поза філядельфійський уряд, головного уряду Ліґи у Злучених Державах більше нема. На зїзді який має відбутися у Вашінґтоні, має вибратися новий уряд сталий і мається назначити місце його осідку. Як є яка Ліґа, що сотворила собі якийсь инший уряд, і видає якісь розпорядженя або щось подібного, чи то в дорозі явній, чи тайній, то се уже є якесь тіло, що зачинає роботу підпольну, роботу нівеченя того, що зістало уже збудоване. —

Нехай наш загал не думає, що роблячи таку заяву, робимо длятого, аби удержатись при своїх титулах або якихось політичних жалобах, або бути диктаторами, ні, ми відступимо свої уряди і нині навіть, як того загал зажадає, начекаючи і до зїзду навіть, але мусить бути запевнене від тих людий, котрі заберуть наші місця, що вони будуть також працювати щиро, отверто, без кирині і не для свойого я, не для свого власного добра, але для добра нашого загалу, для добра нашого поневоленого народу і для добра нашої закутої в ляцькі кайдани любої вітчини.

Андрій Шостак, рек. секр. Ліґи.

ПРИВІТ ВІЩУНАМ ВЕСНИ.

Витайте нам, птахи з вираю,
Витайте нам друзі давні.
Знов в спілці в родинному краю
Мем жити, як братя рідні.

Знов в спілці ми радість й неволю
Поділим між серця свої,
Аж доки вас мачуха-доля
Не верне знову у вирій.

Р. Завадович.

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА.

В трийцяті роковини її літературної діяльности).

—o—

Ольга Кобилянська уродилася 27. листопада 1863 в Ґурагаморі, місточку полудневої Буковини. Ґурагамора лежить над річкою Молдавою. З півночі і полудня околюють її ліси і гори. Населення кругом румунське, лиш на захід, немов острів серед моря, коло Кімолюнґа живуть наші люде. Тут минула її рання молодість. Кілька дальших літ прожила в Сучаві, (теж між Румунами), а потім довший час у Кімполюнзі, де її батько був урядником у тамошньому старостві. Тут уже мала нагоду стрічатися з буковинським, українським народом, який, як вище сказано, живе на південний схід від Кімполюнґа.

Батько Кобилянської був свідомим Українцем, а мати походила із звісного німецького роду Вернерів, котрий дав славного німецького письменника й ученого, Захарію Вернер. Родинне життя, життя австрійської урядничої родини, закинутої в далекі чужі сторони, не сприяло розвиткови будучої нашої письменниці. Вона скінчила тільки чотири нормальні кляси. Але за те прегарна природа, сині гори та зелені ліси, таємні шуми ялиць і ґамірливий плеск потоків розвивали в її душі вроджену поетичність. Вони й заохочували її вчитися, пізнавати світ, думати над питаннями істнування і над тайнами людської душі, — казали їй бути письменницею.

І вона послухала.

Розмова з братами, які ходили до вищих шкіл та пильне читання книжок дали їй те, чого не могла добути собі систематичною наукою. Автодиктичним способом дійшла до широкого образовання, без якого не може вирости в повний ріст ніякий письменник.

Року 1881 пізналася з Рофією Окуневською та Наталією Кобринською, письменницею і організаторкою жіночого українського руху в Галичині. Це й мало переломове значіння в життю Кобилянської. Вона стала свідомою Українкою і зрозуміла, що судьба вложила на неї важкий обовязок бути українською письменницею. Стала пильно студіювати рідну мову, котрої серед німецько-румунського культурного життя в південній Буковині не мала нагоди навчитися, читала твори наших письменників і року 1886 написала для альманаха, який готовила Наталя Кобринська, для **„Першого вінка"** своє перше оповідання: **„Вона вийшла замуж"**.

Але початок був важкий. Іван Франко відкинув цю працю, мабуть головно ізза мови, котрою Кобилянська тоді ще не гаразд володіла. Та вона не зразилася тою першою невдачею. Переложила свій твір на німецьку мову і післала до журнала „Ан дер шенен, блянен Дунай". Хоч і там її ще не видрукували, але редактор пізнав гарний талант молодої письменниці і горячими словами заохотив її до дальшої літературної праці.

Тоді вона переробила це оповіданнє, назвала його **„Людиною"** і післала до редакції львівської **„Правди"**. Але й „Правда відкинула його через мову.

Року 1891 переїхала родина Кобилянської до Чернівців, столиці Буковини. Це хоч не европейський город, у повному розумінню цього слова, але всеж таки не гірська закутина. Був університет, бібліотеки, було відповідне товариство, а головна річ були освічені Українці, як провідник тодішнього українського руху на Буковині, проф. Ст. Смаль Стоцький, пізнійше відомий поет і редактор „Буковини", Осип Маковей та другі.

Кобилянська ще раз переробила „Людину" й післала її до Львова, до „Зорі", де її й надруковано 1892 року. Це був її перший літературний дебют, якраз перед 30 роками, причина, чому якраз тепер святкуємо 30-літні роковини її літературної праці.

Року 1896 була надрукована у фейлетонах „Буковини" її перша велика повість „Царівна", котра появилася також окремою книжкою заходами Осипа Маковея і з його гарною передмовою. (Третє виданнє цеї повісти появилося 1920 року в Ляйпціґу.) В цій повісти змалювала вона живими красками злидні дівчини-сироти, зданої на ласку родини, та кинула нові кличі у визвольній боротьбі жіноцтва, домагаючись пошановання для її індівідуальности і свободи для її духового розвитку. „Царівна" це одна з кращих повістей в українській літературі. Вона донині не втратила своєї краси і завдяки гарно змальованим характерам і ситуаціям і дякуючи цьому теплому сердечному спочуттю до тихого горя гарної і доброї людини, яке мов пільні квітки, розсіяне по всіх сторінках книжки.

За **„Царівною"** пішла **„Битва"**, **„Некультурна"** і прегарний **„Valse melancholique"**.

1898 року поїхала Ольга Кобилянська з радником Александром Барвінським до Київа на археольоґічну виставу, де пізналася з закордонними українськими письменниками, котрі її вітали як многонадійну нову силу на полі нашого письменства. Так само вітали її у Львові, того самого року, на святі Котляревського.

Кобилянська стала відомою українською письменницею. Її твори були переложені також на чужі мови, найбільше на німецьку.

З під її пера посипалося чимало дрібних нарисів і поезій у прозі, а 1902 появилася велика двотомова повість з селянського життя **„Земля"**, оден з більших літературних творів, якими може повеличатися наше письменство.

Сила землі і сила стихійної любови, відвічний мотив Каїна й Авеля, траґедія між батьками й дітьми, жертва матери змальовані тут не тільки по мистецьки, але також з великим псіхольоґічним поглубленням.

Року 1903 Кобилянська тяжко занедужала, її відняло ліву часть тіла, вона не дочувала і на довший час мусіла перервати працю.

На вість про видужання шановної письменниці гурток товаришів по перу видав гарний альманах **„За красою"**, котрого влаштованнєм і друком занявся Остап Луцький.

Подужавши, вибралася для скріплення здоровля до купілей у Німеччині. Переїзджаючи через Краків, спинилася там і краківські Українці вітали її з великою пошаною.

З заграниці вернула до Чернівців, де й зараз живе, працюючи на славу рідного письменства.

Після хороби написала Кобилянська дві повісти **„Через кладку"** і **„В неділю рано зілля копала"** та декілька оповідань.

За цю її працю шанують її тепер земляки, а з окрема її найблищі, Буковинці, бо вона безперечно стала гордощами цеї частини української землі.

Пригляньмося хоч трохи блище за що вона гідна тієї пошани.

Перше всього за те, що не змарнувала свого дару Божого й не закопала талану у землю.

Ціле окруження домагалося від неї, щоб вона кинула горді мрії про творчість і славу і стала також дівчиною, яких тисячі животіли та ниділи у злиднях і в буденнім життю кругом неї.

Всі і всьо казало їй: ший, латуй, „церуй", вари і дбай усіми способами, щоб явився хтось, хто введе тебе у свою хату, як жінку і матір, не дивлячись на те, чи буде він тобі любий, чи ні. А раз він явиться і зробить тобі тую ласку, то будь йому вдячна, вірна, дбайлива і трудяща, не питаючись, чи він тобі вірний і вдячний, — бо тепер тяжкі часи!

Кобилянська була одною з тих, що мали відвагу сказати „ні!" І я людина і я маю право бути собою, „бути передівсім собі цілею", жити так, як я розумію, не лукавити ні з другими, ні з собою.

Хто знає наше життя в урядничих сімях між 1880 а 1890 роком, той зрозуміє, як важко було перевести в діло цей протест. Але вона його перевела. Протестувала за себе й за других, за ті тисячі українських дівчат, зданих на ласку родини і засуджених на пасивне дожидання жениха, на безконечні „драми зломаного життя".

А ступивши на письменницький шлях Кобилянська теж показала себе гідною пошани. Бо не зважаючи на початкові перешкоди, на непризнання її перших праць, не кидала пера. Читала, образувалася, виправляла свої письма, аж стала мистцем, котрого годі було легковажити. Та ще окремої пошани заслугує вона, як Українка. Роджена серед Румунів, а вихована серед німецької культури, коли тільки зрозуміла, що вона Українка, то всю свою працю присвятила Україні.

Якже легко було її стати німецькою письменницею! Німецькою мовою володіла знаменито, її твори Німці друкували радо, а українські видавництва відкидали, бо мова в неї негарна. (Як би мова була ж[illegible] усім!) Але вона з тихою усмішкою приймала ці непорозуміння між нею а редакторами, з тихою, сумною усмішкою, так характеристичною для її обличчя і для її творів.

Пригадаймо собі кілько то наших людий пішло орати чуже, польське, або московське поле (імена сумно й згадувати), кілько знаменитих письменників дала останніми часами Україна Росії, а зрозуміємо характерність Кобилянської і її патріотизм тихий, а всеж так сильнійший навіть від найкрикливійших патріотів.

Цей патріотизм випливав з її почуття краси і з аристократизму духа. Вона любила красу нашої природи, красу нашого народнього типу, наші пісні й казки, лицарську появу гуцула, словом — увесь цей чар, котрим обіяна Буковина й ціла велика Україна. Хотіла бути одним з кращих висловів цеї божеської краси і безперечно стала ним. Була аристократкою духа. Не в розумінню тих панів аристократів, що свій аристократизм будували на февдальних пережитках, на поневоленню робучого народу, на визиску й уживанню життя коштом других. Ні! Її аристократизм, це почуття людської гордости, це свідомість, що мене не зроблено рабом, що я хочу бути одним з ліпших і кращих серед моїх співгорожан, щоб і їх туди за собою тягнути, — туди в якесь краще і лепше життя.

Звідси в неї і ця нехіть до сірої товпи, котра йде на компроміси з життєм, кориться перед сильнійшими міра цього і за хвилеве задовілля, за заспокоєння буденних потреб, зрікається будучого кращого життя.

Зраджувати рідний народ, кидати працю на своїй літературній ниві, це не гарне й негідне, незгідне і з почуттям краси і з почуттям аристократизму. Боротися, бути революціонеркою духа, поборювати і чужу ненависть і свою нерозвитість, летіти проти вітру на далекі строви краси, — в тім есть чар, в тім есть, щось могутнього, лицарського, щось „аристократичного".

І такою аристократкою осталася Кобилянська до нині.

Це одна з причин, чому не всі критики її однаково цінять. Не всі, бо есть такі, що мішають отсей аристократизм духовий, з аристократизмом політичним.

А друга точка непорозуміння це культ краси.

Кобилянська не тільки любить красу, але й покланяється їй, як божеству якому. Красі в природі, в мистецтві і в людині. На її погляд, це щось нероздільне. Який контраст, між гарним краєвидом, а нужденними людьми, котрі снуються серед цього краєвиду й не добачають його краси! Який сум, коли гарні на око люде, дивляться на прегарні твори мистецтва й нерозуміють їх! Яка траґедія, коли чоловік для зиськів рубає споконвічний ліс, винищує красу природи, котрої нічим не заступиш!

І твори Кобилянської, це одна туга до тої синтетичної краси, — природи, мистецтва, людини, до тої краси, яка не може стерпіти неволі, кривди, визиску, яка бажає визволення зарівно жінки, як і загалом людини.

Це на мій погляд контур її літературної сільвети. Щоб намалювати цілий портрет, требаб додати чимало характеристичних рисів, підібрати краски, вловити цей не лиш тон, але й акорд, який найкраще підходить до її вдачі.

Ал е це не може бути предметом нинішнього ювилейного нарису, це буде зроблене колись на основі пильних розслідів усіх її творів і всіх студій над ними.

Одних і других чимало. Чимало переложено на ріжні чужі мови.

Для мене Сльга Кобилянська, це тиха революціонерка. Тиха, бо в неї нема цих крикливих звуків, цього аґітаторського ґесту, який стрічаємо в инших т. з. поступових авторів.

Але своїми наскрізь артистичними й ніжно-аристократичними оповіданнями, образками й мінятюрами, котрим навіть годі імя дібрати, вона переводила революцію у творчости, в поглядах літературних і в поглядаах на світ і життя. Жадала більшої ваґи для голосу душі, серця, совісти, жадала більших прав для одиниці, в першу чергу для жінки, хотіла, щоб ми не забуваючи про світ зовнішний більше цікавилися внутрішними пережиданнями людини.

Тиха революціонерка переживала тиху драму, ставала жертвою своїх прінціпів... Не зазнавши родинного щастя, стрічає у самоті підвечірря свойого працьовитого життя...

Нехай же отсе ювилейне свято, котрим її шанують широкі українські круги, буде не тільки голосом вдяки і доказом пошани, але й золотим промінням, що паде під вечір у вікно, біля котрого сидить Ольга Кобилянська, снуючи ніжну, як павутиння пряжу, своїх думок про красу завтрішньої днини, про будуче краще життя людини.

Богдан Лепкий.

ПОМОЖІМ СИРОТАМ!

(Лист зі старого краю).

Тернопіль, дня 22. марця, 1922 р.

До Високоповажаного пана Стефана Мульчана в Милвіл.

Потверджуючи отриманнє жертви 10 долярів, зібраних з коляди поміж Українцями в Милвіл і надіслані для сирітського захисту в Тернополи, складаємо Вам як і другим жертволюбивим нашим Браттям, які зложились на ту жертву, в імени сиріт і в імени виділу підписаного товариства сердечне Спаси-біг! Жертва Ваша надійшла дуже в пору, бо тепер захист сиріт находиться в дуже скрутнім положенню. В захисті єсть поміщених 32 українських сиріт а до того еще 10 осіб персоналу. Таких сиріт в самім тернопільськім повіті найшлобись еще кілька соток та на жаль наше товариство, яке захист сиріт удержує, не може їх принимати з причини браку місця, бо і тепер захист міститься в чужім домі, а удержуєся тільки з добровільних жертв нашої суспільности, яка рівнож довголітним воєнним лихолітєм по більшій части матеріяльно знищена. Видатки з кождим днем майже зростають, бо коли в минувшім році 1921 удержаннє сиріт коштувало висше трох міліонів марок польських, то в тім році уже за місяць січень і лютий видатки виносять висше пів міліона Мк. п., то до кінця року при тій шалено зростаючій дорожнечі будуть виносити до 10.000.000 Мк. п. Суму тую мусить зложити українська суспільність так в грошах як і в натураліях, бож це діти-сироти по упавших наших героях, а від кого другого не ждати нам помочи. Вами надіслана жертва осмілює нас протягнути руку до Вас і наших Братів в Америці і просити о дальші жертви для дітий-сиріток, по світовій війні павших, згинувших в тяжкій неволі, боровшихся за волю свого народа та згинувших від тифа родичах,

Ми свідомі того, що нині там у Вас настав тяжший час, але знаючи жертволюбивість нашого народа, єсьмо певні, що прошенню нашому підуть на зустріч наші Браття в Америці. Длятого кличемо до Вас: не забувайте о дітях-сирітках по тих, що жертвували за волю свого народа то, що мали найдорожше.

Прошеннє наше просимо по змозі уміститн в одній найбільше нашими Братьми читаній часописи. Ласкаві жертви просимо надсилати як до тепер через Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

З Виділу філії українського краєвого товариства охорони дітий і опіки над молодіжию в Тернополи, ул. Князя Острського ч. 29.

Іван Боднар, голова; **свщ: Тимотей Сембай, В. Чубатий**, секр.

ВАСИЛЬ БІЛИНСЬКИЙ.

З АМЕРИКИ НА ВЕЛИКУ ВКРАЇНУ.

(Подорожні спогади).

(Конець).

По Сибірі.

3. січня 1918 року покинули ми пограничну з Сибірю стацію Манджурію й виїхали в Іркуцк. По дорозі проминули ми застави козаків отамана Семйонова завзятого противника й збройного ворога більшевиків. І по нині бється він з ними і як зачувати, з одним московським керовником противобільшевицького руху, Меркуловим, веде щасливий наступ на забайкальські краї. Між нами в ваґонах шукали зброї. Богатьох з пасажирів не трусили навіть, повіривши їм на слово.

Дводневна дорога до Іркуцка проминула нам швидко. Час дороги скорочували нам мальовничі види Байкалу, що в багатому своїм зовнішнім виглядом нагадував нам Карпати. Особливо гарні були картини з зелізної дороги, що подекуди гадюкою вється поміж скалистими обривами диких гір понад самим озером, щезаючи инколи в довгих тунелях, то знов виповзуючи звідціль на світло денне.

В Іркуцку думали ми затриматися на пару днів, щоб вивідаться про місцеве українське життя. На жаль це нам не вдалося через напружені тутешні політичні обставини. Річ в тому, що як по всій Росії так й тут місцеві більшевики виступили збройно з метою повалення старої адміністрації і захоплення влади в свої руки. Противники більшевиків покликали в поміч місцеву кадетську школу (школу прапорщиків) і звідціль завязався двохдневний завзятий бій з великими втратами по обох сторонах. Побідили комуністи тільки завдяки зовнішній помочі, що наспіла була з міста Красноярська, цього комуністичного кубла східньої Сибірі. Боротьба ця не обійшлася одначе без декотрої руїни міських будівель. Між ними багато потерпів й дім місцевої Просвіти, який через свої ушкодження зробився неможливим для якихнебудь зібрань, лекцій то що. Опріче цього нові побідники були дуже підозрілі в відношенню всього, що було некомуністичне. Тому місцева українська національна рада в час нашого приїзду якраз досліджувала почву у місцевих комуністичних сатрапів відносно українського коли не політичного то бодай культурного руху. Справа ставала гострішою через відгуки, які тут долітали з Великої України і Росії, а які доносили вже про кріваві змагання між північними комісарами а Центральною Радою. Тому місцеві діячі радили нам підождати в Іркуцку на вияснення комуністичного обличча супроти Українців, і тоді вже виступити з деякою аґітаційною національною роботою. Та ми на це не згодилися і тогож ще дня одїхали до Омська.

В Омську на стації стрінуло нас кількох представників місцевої української громади, яких заздалегідь повідомили ми депешою про свій приїзд, а які намовили нас залишитися в Омську на деякий час з аґітаційною ціллю, що ми й зробили.

Український рух був тут в стадії орґанізації, він не вилявся ще був в таку міцну форму, як це ми бачили в Харбіні. Виходила тут раз в тиждень українська ґазета „Укр. Слово", улаштовано кілька великих віч, закладено укр. національну раду, яка в часі нашого приїзду занята була опрацьованнєм матеріялу до укр. національного конґресу цілої західньої Сибірі, що в швидкому часі мав бути поскликаний в Омську. Була тут теж Просвіта, клюб, книгозбірня, улаштовувано часті лекції, реферати (особливо полоненими Галичанами) на ріжні теми звязані з Україною, як також поширювано укр. організаційний рух по провінції.

Не залишено теж й війська. Тут так само як і в Харбіні, під впливом освідомлюючої укр. національної аґітації виділилися з загально-війскових московських частин укр. війскові відділи, які створили два укр. полки „м. Шевченка" і „Дорошенка", під керуванням укр. національної ради. На одному військовому мітинґові був я особисто і приглянувся насторям тутейшого укр. воєцтва. Були це люди по більшій части волею долі закинені сюди з далекої України, куди в своїх мітинґових резолюціях домагалися, щоб їх одправити. Чужі сторони розбджували тільки і утверджували в них національну свідомість. Тому так уважно слухали всякого промовця, що говорив їм про Україну.

Ширше укр. громадянство Омська сподівався я пізнати на близькому величезному вічу, що на днях скликували місцеві Українці для обговорення, якої дороги триматися їм відносно нової а саме комуністичної влади. Справа ставала нагальнішою в звязку з тогочасними подіями на Вел. Україні, серед яких більшевицько-московські проводирі силою та підлотою загарбавши Лівобережну Україну, готовили свій похід на Київ. Справа ця однак швидко розвязалася. Більшевики заборонили укр. віче, буцім то „буржуазне", грозили арештом чільніших місцевих укр. діячів, а мені й Досвітному переказали, негайно забирать манатки з Омска, а то неминуче арештують. Не подобалися їм наші аґітаційні виступи серед тутешнього укр. воєцтва, бо були на їх гадку за дуже „шовіністичні". Так рад не рад після трьох дневного побуту в Омську виїхали на далеку Вел. Україну.

Хоча по нашій сибірській дорозі лежали ще другі міста з укр. кольоніями як Курган, Петропавловск, Челябинск, то в Омску не радили нам туди вступати через ворожий курс переможців-комуністів до укр. руху. А то легко можна було наразитися на арешт а може що й поважніше. Тому простим шляхом поспішили ми на Вел. Україну.

Починаючи з Челябинська, цебто з порога европейської Росії повіяло на нас сильною анархією, руїною всякого ладу та повною самовладою ріжних хуліґанів на скоро перехрещених в комуністів. Замурзане обличча, понурий погляд, війскова, складена з ліпших і гірших частин одежа, очевидно десь пограбована, два револьвери при боці червона кокарда на шапці — ось вкоротці вірний образ комуніста, що орґанізованим розбоєм намагався в той час заволодіти нашою Україною. Маючи дуже мало ідейних людей, хиба в верхах, та й то не всі, в комуністичну партію полізли самі подонки суспільности, яких заманено туди богатою наживою та задоволеннєм своїх низьких звірячих інстинктів. Вже в дорозі по европейській Росії мав є нагоду наслухатися комуністичних дебат та аґітацій. Тоді й познайомився я ліпше з більшевицькими аґітаційними арґументами. А по них легко зясувати й натуру комуніста. Найкраще вбилася мені в память ще з дороги поліміка одного комуніста з меньшевиком. Для мене цікава вона як зразок більшевицької аґітації та льоґіки подій. Підчас коли меньшевик послугувався поважними арґументами зачерпненими як з економіки так з російської дійсности, виказуючи, що московський нарід не осягнув щи капіталістичного щабля, необхідного до соціяльної революції, що тут революція є буржуазна, в богатому похожа на велику французьку революцію, то більшевик намагався переконати свого противника підкресленнєм „сучасної соціяльної нерівности", цебто істнуваннєм багатих і бідних, з малюваннєм життя перших і других, а звідціль несправедливістю такого суспільного ладу чого не одмовляв й меньшевик, а тільки одкладав на пізніші часи вигоїння тих соціяльних ран, які взялися зразу лічити на свій лад комуністи. При своїй балачці помагав собі більшевик багато криком, ґестикуляцією, надмірним патосом та зручним розбуджуванням низьких грабіжницьких інстинктів на спосіб: „Чи бачите он того чоловіка в багатій одежи, гарному футрові та дорогій шапці, це все буде ваше коли тільки станете комуністами" і т. п. Прийшла була чомусь мені на гадку в той мент характеристика московської душі: непоміркована, непрактична, здібна кидаться од одних крайностей до других, од царської тиранії до комунізму. Воноб нікому з цього не було біди, колиб Москалі не чіпали других, а то нахабною силою стараються прищепити свої „спасенні" реформи і в нас на Вкраїні, тягнучи її в руїну.

А руїна ця швидко почала проявлятися в відсутности річей найбільше необхідних до життя, як харчі, одіж і таке инше. Як пригадую собі вже в Пензі та Самарі за ніякі гроші не можна було на стації дістати хліба. А коли приїхали ми в Харків, перше, велике на Лівобережу укр. місто, то добре мусіли побігати по ріжних закутинах, поки добули десь шматок хліба з поганеньким обідом. І то в місті, яке переповнене було колись своїм хлібом.

На Велику Україну попали ми в послідних днях січня 1918 року, якраз в мент першої кровавої перемоги опянілих північних варварів з своїми верховодами, як ославлений ґорлоріз Антонов та Муравйов. Перших з них що ночі убивав сотні невинних укр. інтеліґентів в свойому штабі в Харкові на стації, а другий значив кроваві сліди своєї розгнузданої вакханалії, біля і в самому Київі. Українське посвідчення, промовлене укр. слово вистарчало у цих московсько-комуністичних посіпак, щоб піти в сиру землю. Так марив я про одне а застав на Вел. Україні друге.

Калуш, Галичина, 17. лютого, 1922.

ПРОТОКОЛ
З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛ. УРЯДУ У. Н. СОЮЗА.

Пополудневі наради.

Перша забирає голос головна Контрольна Комісія У. Н. Союза, і на підставі переведеної контролі в книгарни і друкарни У. Н. Союза в Ню Йорку дня 27-го січня 1922 р. заявляє, що з огляду на загальний застій індустріяльний а книгарняних підприємств особенно, спричинених безробіттєм, дальше форсованнє утримання такого підприємства в Ню Йорку є не тільки безкористне але навіть до певної міри для книгарні і друкарні „Свободи" шкідливе з огляду на подвійні кошта адміністраційні.

Позаяк вже всі справоздання були зложені тому після програми, головний предсідатель зарядив дискусію над справозданнями і на порядку дня знайшлася викликана висше наведеною заявою Контрольної Комісії справа книгарняного і друкарського підприємства У. Н. Союза в Ню Йорку. По довшій і річевій дискусії на тую тему, сконстантовано, що хоч тоє підприємство в Ню Йорку було засноване за ініціятивою членів Редакційного Комітету, а то в ціли поширення його місії видавничої і приспорення на ту ціль осібного фонду, якого організація й досі немає, то в дійсности Редакційний Комітет, поза проєктом отворення книгарні в Ню Йорку, жадного впливу на дальший розвій цеї акції і веденнє її при своїх виїмкових обставинах, не міг мати й фактично не мав тай за невдачу відвічальний бути не може. З другої сторони сконстантовано, що саме цею акцією голов. уряд стремів до поставлення Редакційного Комітету, на висоті його завдання згідно з конвенційною ухвалою. Коли однак після кілька місячного експерименту переконуємося, що наслідком висше наведених перешкод до такої цілі не дійдеться, так поряднійше буде наше підприємство в Ню Йорку зліквідувати.

Викінченнє цеї справи відложено до черги „Внесків і ухвал в користь організації".

Відтак дебата перейшла на тему редаґування „Свободи". Члени Р. К. дорікали, що ограничені дворазові в році зібрання Р. К. не дають можности постійного впливу на редаґування орґану. Задля того Р. К. не міг доси виказати більшої діяльности. Висказуючи дальше подрібно річеву критику дотеперішнього редаґування і дописування в „Свободі", домагаються від головних урядників, а особенно від членів Екзекутиви солідарної піддержки в поборюванню всіх трудностий технічної натури, стоячих на перешкоді авторітету Р. К.

В тій дебаті брали живу участь майже всі присутні головні урядники а передовсім члени Р. К. і по вичерпанню дискусії відложено справу до черги „Внесків і ухвал в користь орґанізації".

Вкінци вивязалася дискусія над процесами У. Н. Союза. З оповідання д. К. Кирчова, присутні головні урядники довідалися, чому і по що їздив д. К. Кирчів до Европи, а від предсідателя д. С. Ядловського, чому так а не інакше зістав полагоджений процес Січинський-Цеглинський, по чім сконстантовано, що д. К. Кирчів їздив до Европи як предсідатель У. Н. Союза після правної доради адвоката орґанізації і за згодою та після ухвали головного уряду, зглядно екзекутиви з минувшої каденції. Цілию подорожі д. К. Кирчова до Европи було дістати правні акта з засвідченнями авторів публікацій, які передруковані в „Свободі", спричинили висше названий процес супроти У. Н. Союза. Д. К. Кирчів поробив в Европі всі потрібні правні заходи до отримання таких судових актів, однак тому, що згадані автори, наслідком війни виеміґрували по всій Европі, раз-враз зміняючи край і місце замешкання, д. К. Кирчів всего потрібного матеріялу для наближаючоїся судової розправи зібрати не вспів. Дальше сконстантовано, що нова екзекутива У. Н. Союза, яка сейчас по обняттю урядовання згідно з директивою 15-тої конвенції і декляраций інтересованих, за той час увійшла була на тори мирного полагодження висше названого процесу, супроти такого результату подорожі д. К. Кирчова до Европи, була змушена приняти найгірші варунки мирного полагодження справи, подиктовані противною стороною, з пожертвованнєм власних личних амбіцій для добра орґанізації. Вкінци, сконстантовано, що безуслівним варунком мирного залагодження висше названого процесу була також виплата суми $7000.00 титулом звороту коштів процесових пп. Січинського і Цеглинського. Сума тая була виплачена однак ані авторами відклику ані екзекутивою У. Н. Союза до відома загалу членів не подана. Відклик поміщений в „Свободі", ч. 89 з 16-го цвітня 1921 р. був уложений висше згаданими панами і так підписаний та поміщений як вони того безуслівно зажадали. За найбільше оправдану причину непроголошування виплати $7000 як звороту коштів процесових, зібрані тепер на річному засіданню головні урядники признали, можливість спровокування інших лиць до посягання за добром орґанізації, а то тим більше, що лишалися єще другі невирішені старі процеси і незаспокоєні претенсії до вдовиного і сирітського гроша орґанізаційного.

Справу тих претенсій обговорено подрібно і сконстантовано, що в послідних часах, а саме від коли дався запримітити крикливий напір на Екзекутиву, щоби процесів за всяку ціну уникала, дійшло до того, що всілякі безхарактерники користовуються тим напором, вчинили формальний наїзд на орґанізацію в надії легкої наживи орґанізаційним добром, вдовиним і сирітським грошем. Сконстантовано при тім, що між жируючими за такою наживою найбільшим лакомством визначаються тії, що окликують себе „слугами Божими" або „учениками Христа". Бувало до тепер, що „Свобода" падала жертвою власної неуваги і несвідомости провінціональних дописувателів котрих дописі приводил орґанізацію до процесів а евентуально процеси до орґанізації. Тепер однак дійшло до того, що просто двох людців свідомо змовляються як і що оден на другого написати до „Свободи" має, щоби лишень було чого вчепитись. В таких разах безуспішна всяка осторожність або пізнійші відклики чи простовання, бо такі людці вдоволяються тільки тим, за чим полюють, то є долярами. Коли в таких случаях приходить до мирного полагодження справи, то такі людці стають нагло так скромні, що в перепрошуваннях і згадувати не хотять о побранім відшкодованню".

В виду таких обставин, зібрані на річнім засіданню головні урядники У. Н. Союза константують, що науспішнійшим ліком на таку деморалізацію буде суд і кара народу. Коли всі такі затії супроти орґанізації будуть заздалегідь демасковані, а загал членів все буде свідомий, хто і з якими претенсіями супроти орґанізації виступає, та коли члени У. Н. Союза знати-муть, що поза вимушеними відкликами і диктованими спростованнями, всегда скривається загарбаннє їх власного орґанізаційного добра, то таких простовань не будуть читати байдужно і винних певно народний гнів і кара не мине.

Така опінія головного уряду лишилася директивою на будуче для Екзекутиви і Редакції.

Відтак голов. предсідатель д. С. Ядловський зарядив дискусію над справозданнями головних урядників, після черги, як ці справоздання були здавані.

По короткій і річевій дискусії, на внесеннє поставлене д. І. Ваверчаком а поперте д. С. Миляновичем ухвалено приняти справозданнє головного предсідателя так, як було читане.

Без дискусії і одноголосно ухвалено внесеннє д. С. Баюса, поперте д. С. Кудриком, щоби справозданнє головного містопредсідателя д. Т. Ґрицея і справозданнє головної містопредсідательки д. М. Ольшаницької, приняти так, як були проголошені.

Справозданнє голов. рекордового секретаря І. Каштанюка, по короткій дебаті і інтерпеляції зі сторони Контрольної Комісії та вдоволяючій відповіди, на поставлене д. К. Кирчовим внесеннє, поперте д. М. Петрівським, ухвалено приняти так, як було читане.

Над справозданням гол. фінансового секретаря д. Р. Слободяна вивязалася довша дискусія. Д. К. Кирчів інтерпелює в справі сканцельованих посмертних виплат. Наводячи точні дати таких случаїв, д. Р. Слободян доказує, що сканцельованнє наступило згідно з державними законами Зл. Держав та після § 218 статута У. Н. Союза, а інтерпелянт і всі присутні головні урядники відповідю вдоволяються.

При тій нагоді виринула квестія „Алієн Праперті Кустодієн".

Гол. фін. секретар, д. Р. Слободян навязуючи дебату до позиції під таким наголовком у свому справозданию фінансовому поясняє, що позиція та виказує суму перебрану правительством Зл. Держав з каси У. Н. Союза дня 30-го вересня 1919 р., на підставі воєнного права і становить посмертні запомоги та сирітські части по померших членах У. Н. Союза, котрих спадкоємці підчас війни жили в Европі. На цю суму складаєсь $19.924.63 посмертних запомог і $25.027.65 сирітських частий, або разом $44.952.28. Власники тих грошей, то є сироти і спадкоємці замешкалі на території влученій після війни до Чехо-Словацької держави, без жадних трудностий, побирають свої належитости за посередництвом Чехо-Словацької амбасади у Вашінґтоні після даних інформацій з головної канцелярії У. Н. Союза. Однак ті спадкоємці, котрі замешкують територію окуповану Польщею, а котрих спадки находяться в руках „Алієн Праперті Кустодієн", з дуже малими винятками, з нахабної опіки Польщі не користають і її посередництва вживати не хотять. Представники польської держави в Америці роблять всілякі заходи, щоби тії гроші перебрати від „Алієн Праперті Кустодіян" під свій заряд, однак як доси, безуспішно тому, що тая територія, а саме Східна Галичина не є признана складовою частію Польщі. Це однак не перешкаджає польським конзулярним урядникам заєдно молестувати головну канцелярію У. Н. Союза в тій справі. В дальшім тоці сеї дискусії, голов. предсідатель д. С. Ядловський близше пояснив ситуацію оповіданнєм кілька разової своєї поїздки в тій справі до Вашінґтону, по чім сконстантовано, що так довго, поки державність Східної Галичини не буде остаточно вирішена і леґальне заступництво того краю в Америці установлене, до того часу муситься терпіти таку ситуацію, іґноруючи дальше претенсії Польщі.

Всі інші виплати до старого краю, У. Н. Союз робить за посередництвом Земельного Банку Гіпотечного у Львові.

На тім застановлено дискусію над справозданнєм головного фін. секретаря д. Р. Слободяна і на поставлене д. В. Гасієм а поперте д. М. Шевчуком внесеннє, ухвалено його приняти так, як було читане.

Відтак з огляду на пізну пору після приписаної статутом форми, наради першого дня засідання головного уряду У. Н. Союза замкнено.

(Дальше буде).

НА ПОМІЧ СТУДЕНТАМ У ВІДНИ.
Йосиф Семенків, Baltimore, Md. $10.00